

כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים

א. וא"ר חלבו אמר רב הונא כל הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שנאמר (ירמיהו לג, יא) קול יששון וקול שמחה קול חתן וקול בלה קול אומרים הודו את ה' צבאות ואם משמחו מה שכרו אמר רבי יהושע בן לוי זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות שנאמר (שמות יט, מז) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר וגו' ויהי קול השופר וגו' והאלהים יעננו בקול. איני והא כתיב (שמות כ, יד) וכל העם רואים את הקולות אותן קולות דקודם מתן תורה הוו רבי אבהו אמר כאילו הקריב תודה שנאמר (ירמיהו לג, יא) מביאים תודה בית ה' רב נחמן בר יצחק אמר כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים שנאמר (ירמיהו לג, יא) כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ה':

ברכות ו' עמ' ב'

ב. כל הנהגה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות כו' ואם משמחו זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות.

משמע מי שאינו נהנה אינו נתפס באיסור, אולי מפני שכל שאינו סעודה של מצוה אין ת"ח רשאי ליהנות ממנה כגון בת ת"ח לע"ה, ועל כיו"ב אין עליו ג"כ חובת השמחה. ויחס ה' קולות, נראה דבאמת הלא כיון שנמנו וגמרו נח לו לאדם שלא נברא, לשמחה מה זו עושה וקינה מבעי ל', אלא שבאמת אין הדברים כמשמעם כד' תוס' דצדיק אשריו ואשרי דורו, ובאמת י"ל שחקרו על האדם מצד תעודתו הגשמית מבלעדי שלמות התורה. אע"ג דשאר בע"ה מציאותם מצד עצמם טוב להם מהעדרם, אבל האדם זולת השלמות הרוחני שבו, נח לו שלא נברא. אך כיון שנברא לעמל פה, היא המשלמת אותו. ע"כ מי שנהנה מסעודת חתן, וחושב שבהנאות המורגשות יתכן תכלית שלמות האדם, עובר בחמשה קולות. כי באמת מילוי התאוות המורגשות אין בהם מקום לשמחה כ"א להנאה לשעתה. אבל השמחה נאותה רק לדברים הנצחיים הרוחניים, כהשגת החכמה והצדק. ע"כ מי שנהנה ואינו משמחו, מורה על שפלות ערך האדם, כאילו ה' התכלית רק ההנאה הקרובה ולא השמחה הנצחית התכליתית, והיא באה ע"י עמל פה שיש בחמשה מוצאות הדיבור. ע"כ נרמזים חמשה קולות בשמחת חתן, שסיומם ותכליתם הוא "קול אומרים הודו את ד'", שתכלית הכל יראה שישמח ד' במעשיו, בהשיגם האמתיות ע"י התורה. ע"כ בשמחו, זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות, שרק בהיות התורה מגמתו, וקיומה שבא ע"י התרבות בנ"א חפצו, אז נכון לשמח באמת בשמחת חתן.

ר"א אמר כאילו הקריב תודה שנאמר מביאים תודה בית ד'

אמרו חז"ל שכל הקרבנות בטלין לעתיד ותודה אינה בטלה. התודה באה להודות על הטוב הבא ע"י גלגולי סבות רעות. השמחה שאחרי הפחד והסכנה, שעצם השמחה היא דבר טוב, ולא יצויר היותה כ"א בהקדמת הרע, כמ"ש חז"ל אלולי שישבתי בחושך לא היה ד' אור לי. ע"כ אף שנח לו לאדם שלא נברא מצד ההרפתקאות שרבו עליו, הגשמיות והרוחניות, אבל סוף כל סוף השלמות בטוחה, והכל מתוקן לסעודה. ע"כ לעתיד יראה יד ד' שהכל לטובה, וכי כל הרעות הכינו את הטוב האמיתי, לא תהי' תודה בטלה, שרק ע"פ התודה מכירים אנו את צורך הרע לשלמות הטוב, ע"כ בא בו גם חמין, מה שא"כ בכל הקרבנות, שהחמין מורה על הרע והקלקול. ע"כ המשמח חתן ומודה בבטחון השלמות האנושי, הוא כאילו הקריב תודה.

רנב"י אמר כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים.

הוסיף לבאר, כי כמו שהשלמות האנושי הוא מובטח, כמו כן שלמות עמנו עם ד' מובטחת היא, כי א"א זה בלא זה. כי לאור גויים נוצרנו דוקא אנו, עם ד' כרותי בריתו. א"כ המאמין בתעודת האדם ושמח בו, אע"פ שלפי המצב הנוכחי אין לשמח הרבה, מאמין ג"כ בבנין ירושלים, ומעלה עליו כאילו בנה חורבה אחת מחורבות ירושלים, שנאמר "כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה, אמר ד'".

עין אי"ה, שם